

ANDREW O'HAGAN

Het waanzinnige leven
van Maf de hond
en zijn baasje Marilyn Monroe

Vertaald uit het Engels door
Tilly Maters en Eugène Dabekaussen

DE GEUS

Deze vertaling is tot stand gekomen met een bijdrage van
The Scottish Arts Council (Edinburgh)

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een werkbeurs van het
Nederlands Letterenfonds

Oorspronkelijke titel *The Life and Opinions of Maf the Dog, and of His
Friend Marilyn Monroe*, verschenen bij Houghton Mifflin Harcourt
Publishing Company

Oorspronkelijke tekst © Andrew O'Hagan 2010

Nederlandse vertaling © Tilly Maters, Eugène Dabekaussen en
De Geus BV, Breda 2011

Omslagontwerp Riesenkind; naar het ontwerp van Kimberly Glyder
Omslagillustratie © Kimberly Glyder

ISBN 978 90 445 1744 6

NUR 302

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke
wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
De Geus BV, Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland.

Telefoon: 076 522 8151. Internet: www.degeus.nl.

I

Mijn verhaal begint eigenlijk pas in Charleston, een volmaakt oord van licht en creativiteit gelegen op het Engelse platteland. Het was warm die zomer en de ochtenden duurden tot diep in de middag, als het beste van de tuin het huis in kwam: de bloemen door Vanessa in haar vruchtbare uren in vazen geschikt en nieuw leven gegeven. Ze was daar altijd met haar olieverb en haar ogen, in het licht dat door het glazen dak viel om de mogelijkheid van iets nieuws te ontsteken. Ze had goede dagen en slechte dagen. Op goede dagen legde ze haar penselen klaar en wist ze dat het tijd was om te werken op het moment dat al haar herinneringen als een aspect van slaap werden.

Het was juni 1960. De tuinman had zojuist een dienblad met vingerhoedskruid in de keuken gebracht, de bloemen pront maar hoorndol na een week of twee van bijen. Ik zat in een mand naast het fornuis toen een lieveheersbeestje over de tafel kroop. 'Die heeft het zwaar te verduren gehad, niet dan?' zei het insect, terwijl het over een broodkruimel klom.

'Hij is alleen maar moe', zei ik. 'Hij is toe aan een kop thee.'

Meneer Higgins veegde de aarde van de tafel, evenals het arme beest. ‘Wat een klerezooi hier binnen’, zei hij. ‘Grace! Waar wil je ze hebben?’

Mensen hebben niets met wonderen. Ze worden in model geperst door de kracht van de werkelijkheid, een vloek, als je het mij vraagt. Maar alla: ik had geluk met mijn twee schilders, Vanessa Bell en Duncan Grant, een stel dat bij alle onderlinge verschillen gemeen had dat ze vastbesloten waren om de wereld waarin ze leefden te dromen en permanent te maken. En wat was het heerlijk om rond te trippelen op die tuintegels in Sussex, de gele wespen na te jagen en langzaam te veranderen in mijn charmante ik, het soort hond dat geknipt is voor buitenlandse avonturen en voorbestemd om het verhaal te vertellen.

Er zijn verschillende dingen die een beschaafd mens moet weten over de gemiddelde hond. Het eerste is dat we gek zijn op lever en het een hap, een slik, een grrmm en een traktatie vinden, vooral in worst. Het tweede is dat we gewoonlijk een hekel aan katten hebben, niet om de bekende redenen, maar omdat ze allemaal poëzie verkiezen boven proza. Geen enkele kat heeft ooit lang gesproken in gloedvol proza. Het is echter het grootste talent van de hond dat hij alles wat interessant is, in zich opneemt – wij nemen het beste van wat onze baasjes weten in ons op en we onthouden de gedachten van degenen die we tegenkomen. We hebben een goed geheugen en missen die fatale menselijke zwakte een groot verschil te zien tussen wat echt is en wat verzonnen. Het is allemaal hetzelfde, min of meer. De natuur is daar een mooi voorbeeld van, maar het is niet langer de plek waar mensen leven. Mensen leven op een plek die ze zelf hebben verzonnen. Vandaag verdrongen mijn broertjes en zusjes en ik ons

om drie schalen op de keukenvloer, terwijl Grace Higgens bij de tafel stond met meel tot aan haar ellebogen. Ze gaf uitdrukking aan allerlei onzin over haar vakantie in Roquebrune, die eigenlijk geen vakantie was. Grace was slim: ze verbeeldde zich dat de dieren luisterden naar ieder woord dat ze zei en schaamde zich zelfs als ze iets stoms zei, wat niet alleen vertederend was, maar ook heel wijs. De luidruchtigste van de mensen in de eetkamer was ongetwijfeld meneer Connolly, de literatuurcriticus, die we ontwaarden aan het andere einde van een sisalkleed, waar de beroemde man in een lila leunstoel olijven kauwde en donkere wijn achteroversloeg alsof zijn leven ervan afhing. Elke keer als hij een slok uit zijn glas nam, vertrok zijn gezicht.

‘Je vindt die wijn afschuwelijk, Cyril’, zei mevrouw Bell. ‘Waarom vraag je Grace niet een betere uit de kelder te halen?’

‘Zelfs in de oorlog’, zei meneer Grant, ‘wist Cyril altijd een fatsoenlijke fles wijn te vinden. Ja, hij kon altijd wijn vinden. En papier voor zijn boze krantje.’

Ik likte mevrouw Higgens’ elleboog toen ze me op de tafel zette. Ze maakte een vrolijk geluidje en boog voorover om naar haar weerspiegeling in de fluitketel te kijken en haar haar te fatsoeneren. ‘Volgens mij ben je een vreselijke charmeur’, zei ze. ‘Een geboren charmeur, wat? Niet zo slim als het laatste nest. Jeminee. Dat waren pas slimme honden. Zulke slimme honden had je nog nooit gezien. Wat jij? Een leuk stel. Je wist direct dat ze van goede mensen kwamen. Walter zei het zelf. Echt waar. Een sieraad voor het ras. Zulke mooie ogen als ze hadden.’ Zoals de meeste mensen die nooit veel zeiden, werd Walter altijd geciteerd om wat hij wél zei. Ze aaide mijn neus. ‘Maar jij bent de mooiste. Ja, ja. De

mooiste. Mmm-hmmm. En Amerika! Je zult ons niet meer willen kennen als je eenmaal in Amerika bent!’

Mevrouw Higgins hield het hele zaakje draaiende met koken en schoonmaken, en hoe geweldig het ook is om onder begaafde mensen te zijn, al het gedoe van hun extravagante karakters en hun seksleven en zo leek mevrouw Higgins volledig uit te putten. Alleen al bij de gedachte aan wat er in die hoofden van hen omging, verlangde ze naar een dutje. Natuurlijk was ze niet bang om haar zegje te doen en toen ze mij op de tafel tilde, ontwaarde ik een direct bewijs van haar neiging tot klagen: haar bruine dagboekje dat daar open en bloot lag. Dankzij mevrouw Higgins leerde ik de huisgoden waarden: daar stond ze, deze ervaren spoeler van kleren, deze Helena van de mislukte taarten, die weleens haar ogen bedorven kon hebben in de veertig jaar dat ze die kunstenaars in staat stelde vrij te zijn. Ze ging zitten, veegde langs de rand van haar theekopje en pakte het boekje op. Aan de binnenkant van de omslag stond: ‘Grace Higgins, Charleston, Firlie, bij Lewes’. Terwijl ze het doorbladerde, herleefde ze dat hele leven weer, wat er niet stond zowel als wat er wel stond.* Het gelach dat uit de eetkamer kwam, leek een passende begeleiding van de kaneelgeur die in de keuken hing.

Mevrouw Higgins was niet de allerbeste kok. Ze maakte altijd iets uit een doos met recepten – dingen die ze uit *The Times* of de *Daily Express* had gescheurd, het papier inmiddels verkleurd, overdekt met opgedroogd ei, gemalen kruiden, stof. (Het was dezelfde doos waarin ze de tijdens de oorlog gasmaskers had bewaard.) Mevrouw Bell rolde voort-

---

* Als dagboekschrijfster was mevrouw Higgins een minimalist. 5 feb.: ‘Roombroodjes gekocht met echte room’.

durend met haar ogen bij de hopeloze taak voor Grace de schijn op te houden dat haar maaltijden eetbaar waren. Maar wat mijzelf betrof, was ze de beste hondenvoedster die ik ooit heb gekend en nog lang nadat ik was bezweken voor de Amerikaanse levensstijl, moest ik terugdenken aan haar keuken.

Die dag werd er in de keuken een topprestatie geleverd, niet voor hun buurman Cyril Connolly, een frequente en frequent klagende gast op Charleston, maar voor mevrouw Gurdin, de hondenuitgeverster uit Amerika, een bekende Russische emigree en de moeder van de filmster Natalie Wood. Ik heb de relatie nooit helemaal uitgeplozen, maar ik denk dat het die aardige schrijver meneer Isherwood was die ze allemaal met elkaar in contact had gebracht, omdat hij van meneer Spender had gehoord dat het personeel van de familie Bell jonge hondjes kocht en verkocht. Mevrouw Gurdin mocht graag en niet zonder trots zeggen dat de honden op deze wereld haar levenswerk en grote hobby waren.

Ik liep door de eetkamer, waar mevrouw Bell zachtjes zat te praten. 'Quentin vond het altijd vreemd dat Virginia wilde weten wat honden voelden. Maar zij wilde weten wat iedereen voelde. Herinner je je Pinker nog?'

'De hond van de Sackvilles?' vroeg Connolly. 'Die herinner ik me maar al te goed. Hij had Vita's gezicht. Ik ben ervan overtuigd dat Virginia met haar korte roman *Flush* de draak wilde steken met Lytton. Al die eminente victorianen, en dan die kleine spaniël van Browning, de eminentste van allemaal.'

'Pinker is begraven in de boomgaard in Rodmell', zei Vanessa, die haar polsen om beurten zachtjes aanraakte, alsof ze er parfum op aanbracht.

Als het op stamboom aankomt, is iedere hond die een worst voor zijn neus waard is, een deskundige. Wij maltezers – wij bichonmaltezers, de Romeinse dameshond, de oude cavalier king charlesspaniël, het Maltezer leeuwteje of de maltezerterriër – mogen ons de aristocraten van de hondenwereld noemen. Een aanzienlijk familielid van mij was beroemd als de hartsvriendin van Mary, de koningin der Schotten; een ander won de innige genegenheid van Marie Antoinette. We hebben filosofen en tirannen gekend, de roze punt van onze neus gedoopt in de zwarte inkt van de kennis en het rode bloed van de strijd, en Publius, de Romeinse gouverneur van Malta, die mijn verre familielid Issa onderdak verschafte, had van dit hondje een portret laten schilderen dat levensechter heette te zijn dan het leven zelf. Dat is onze gewoonte en ook ons credo. Toen ik mijzelf eenmaal leerde kennen, erachter kwam dat mijn familieleden in kunstwerken niet kleiner zijn dan het verhaal van mijn eigen cellen, begreep ik direct dat ik een telg moest zijn van die contemplatieve muze, het hondje in het *Visioen van Sint Augustinus* van Vittore Carpaccio. Niets is deze kleinste van alle honden vreemd. Wij figureerden in de mediterrane heldenverhalen, in de Heilige Oorlogen, en zaten op schoot bij zondaren en heiligen, belandden door echtverbintenis bij de vorsten van Europa om de tragische laarzen van Charles Edward Stuart te likken en brachten op onze beurt opvolgers voort in de geslachten van Eduardo Pasquini en de connessa di Vaglio, de conte Anselmo Bernardo de Pescara en de principessa de Palestrina. Nadat zowel vorsten als pups vermoord waren door hannoveriaanse agenten, trouwden de overlevende broer van de vorst en de broertjes van de puppy in het vorstenhuis Dalvray en later in het vorstenhuis van

Claude Philippe Vandenbosch de Monpertigen en de comtesse de Lannoy. Vandaar kwam per veerboot een zoon uit die verbintenis, getrouwd met Germaine Elize Segers de la Tour d’Auvergne, naar Leith met een nest pups onder wie mijn voorouder Muzzy. Te zijner tijd ontmoette Muzzy een volle maltezerteef tegen het parkhek op Heriot Row, precies tegenover het huis van Robert Louis Stevenson, wiens nicht Noona ze ooit allebei een aaitje gaf.* Enkele van hun adellijke kleinpups werden van Edinburgh overgebracht naar de Hooglanden, waar de volgende generaties opgroeiden in een kasteelachtig herenhuis aan het einde van een laan met zilversparren.

Onze stamboom was angstwekkend zuiver en ons geluk verzekerd toen ikzelf werd geboren in Aviemore, in de keuken van de pachtboer Paul Duff. Mijn eerste eigenaar had fantasie te over, een werkelijk aanstekelijke manier om kennis te creëren en woorden te verzinnen. Hij was een geweldige uitbinker, een bekende trotskist, verschrikkelijk met geld, en hij – de heer Duff van Aviemore en Kingussie met zijn fanatieke kop – had een fantastische oude stalinistische moeder met wie hij bekvechtte tot ze allebei paars aanliepen. Ze was in feite een grote heldin van Red Clydeside, maar ook een deftige oude meid. De hele familie noemde haar Olifant of Schrokop vanwege haar liefde voor Moskovisch

---

* De hele familie was aardig tegen honden. In de eerste, nog bestaande brief geschreven in zijn eigen hand heeft Robert Louis Stevenson het in liefdevolle bewoordingen over zijn hond, Coolin. Drie jaar later denkt hij nog steeds aan de hond, als hij vanuit de kostschool aan zijn moeder schrijft: ‘Ik hoop dat het goed gaat met Coolin en dat hij me nog een brief zal sturen.’

gebak, aardappelkoekjes en brioches. Ze sprak vreselijk geaffecteerd, en zelfs op haar oude dag schepte ze nog soeplepels bramenjam naar binnen. Maar ik wens haar niets dan goeds: de oude dame hield van mijn eigen overgrootvader Phiz en schijnt de dag na de aanslag op Trotski in die villa in Mexico zijn mand bekleed te hebben met een rode vlag. Ik had nooit kunnen denken dat ik die villa op een dag zou zien, maar daarover later meer. De Duffs waren de eerste mensen die ik op aarde leerde kennen, en ik merk dat hun gewoonten uit de tijd dat ik een jonkie was me zijn bijgebleven, die avonden vol discussies, waarop Duff en Schrokop het wereldproza aan flarden trokken terwijl ze kruimels over de eettafel spogen als kogels in Ieper en de halve wereldbevolking dreigden te liquideren. Ik zeg liquideren, want dat soort dingen zei mevrouw Duff altijd. Ze kon het woord 'dood' of 'gestorven' niet uit haar mond krijgen, en ik dus ook niet. Dan vernauwden haar opgewonden oogjes zich alsof ze iets schandelijks ging zeggen en zei ze: 'Als mij iets overkomt, de map met verzekeringen ligt in het kastje boven de ketel. Ik ben verzekeringen gaan afsluiten. Zover is het met ons gekomen. Maar je moet voorzichtig zijn. Meneer McIver van de andere kant van de heuvel is iets overkomen en hij moest van de armen worden begraven.'

'Er is hem niets overkómen', zei Paul. 'Hij ging dóód.'

'Niet zo morbide', zei ze. 'Die honden janken, Paul. Ik weet zeker dat ze luisteren naar ieder woord van ons.'

De Duffs, moeder en zoon, hadden nooit een cent te maken, maar daar deden ze niet moeilijk over, want ze hielden het hoofd boven water door te boeren zoals het in Schotland van oudsher gebruikelijk was. Ik zeg niet dat ik ontsproot aan een mesthoop, maar mijn afkomst stelde niet veel voor.